

ANALÝZA HLAVNÍCH PROBLÉMŮ K ŘEŠENÍ V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ V ORP HOŘICE, POPIS JEJICH PŘÍČIN A NÁVRHY ŘEŠENÍ

Zpracováno v rámci projektu
MÍSTNÍ AKČNÍ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ PRO ORP HOŘICE III
Reg. číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/00230971

ČERVEN 2023

Poslední revize analýzy proběhla v závěru projektu MAP II, tedy v druhé polovině roku 2022. Od dubna 2023 byla tato verze znovu revidována, silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby byly přehodnoceny a aktualizovány dle současných potřeb a stavu území. Tyto oblasti budou vedeny v patrnosti při plánování nových aktivit (ročních akčních plánů) a při realizaci MAP.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Obsah

1	VYMEZENÍ HLAVNÍCH PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ A KLÍČOVÝCH PROBLÉMŮ	2
2	PROBLÉMOVÉ OBLASTI, JEJICH PŘÍČINY A NÁVRHY ŘEŠENÍ	2
2.1	ROZDÍLY MEZI JEDNOTLIVÝMI ŠKOLAMI V ÚZEMÍ.....	2
2.2	ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PROVOZU ŠKOL, PROFESNÍ ROZVOJ PEDAGOGŮ A ŘEDITELŮ	3
2.3	ROZVOJ INDIVIDUÁLNÍCH POTŘEB DĚTÍ (NADANÉ DĚTI, DĚTI SE SVP, INKLUZE)	5
2.4	INFRASTRUKTURA ŠKOL A FUNKČNÍ PROSTŘEDÍ ŠKOLY	7
2.5	KVALITNÍ, BEZPEČNÁ A MODERNÍ ŠKOLA	8
2.6	BEZPEČÍ, DOBRÉ KLIMA A ATMOSFÉRA VE ŠKOLÁCH	9
2.7	ČTENÁŘSKÁ, MATEMATICKÁ A JAZYKOVÁ PŘEGRAMOTNOST A ÚSPĚCH KAŽDÉHO ŽÁKA	11
2.8	ČTENÁŘSKÁ, MATEMATICKÁ, JAZYKOVÁ GRAMOTNOST A ÚSPĚCH KAŽDÉHO ŽÁKA.....	13
2.9	ŠKOLA PRO PRAKTICKÝ ŽIVOT	16
2.10	SPOLUPRÁCE S RODIČI A VEŘEJNOSTÍ, KOMUNIKACE A PROPAGACE	18
2.11	ZÁJMOVÉ A NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI A DALŠÍMI INSTITUCEMI, KOMUNIKACE MEZI AKTÉRY VZDĚLÁVÁNÍ.....	19
2.12	POVĚDOMÍ O REGIONU, UPLATNITELNOST NA TRHU PRÁCE, KARIÉRNÍ ROZHODOVÁNÍ ANEB VÝVOJ A VAZBA ZAČÍNÁ JIŽ NA ZŠ	20
2.13	STABILIZOVANÉ A OPTIMALIZOVANÉ LEGISLATIVNÍ, PRÁVNÍ A FINANČNÍ PROSTŘEDÍ VE ŠKOLÁCH.....	22
3	SOUHRNNÝ PŘEHLED PROBLÉMOVÝCH OBLASTÍ V ORP HOŘICE.....	23

1 Vymezení hlavních problémových oblastí a klíčových problémů

Vypracovaná analýza hlavních problémů k řešení v oblasti vzdělávání v ORP Hořice, popis jejich příčin a návrhy řešení **navazuje na vypracovanou SWOT-3 analýzu** prioritních tematických oblastí vzdělávání v ORP Hořice, která byla vytvořena pracovními skupinami v MAP II a nově aktualizována v červnu 2023 v rámci MAP III. Označením tří nejvýznamnějších faktorů u každé složky SWOT identifikovaly pracovní skupiny klíčové slabé a silné stránky, ohrožení a hrozby. Tím vznikl **základní rámec dílčích klíčových problémů vzdělávání** v ORP Hořice a návrhů řešení. Nejvýznamnější faktory označené pracovními skupinami jsou i v tomto dokumentu vyznačeny **modrou** barvou pro přehlednější identifikaci **prioritních problémů** v území.

Návrh této analýzy byl vypracován realizačním týmem na základě aktualizace **SWOT-3 analýz, diskusí** v pracovních skupinách a aktérů vzdělávání v území ORP Hořice a dalších **analytických zjištění**.

Tuto první verzi hlavních problémů poté projednávaly a upravovaly jednotlivé PS na základě aktuálních podkladů s doplněním popisu **příčin problémů** tak, aby navazující návrhy aktivit přinesly správná řešení. Na základě určených příčin pak PS specifikovaly návrhy možných **nápravných kroků**. Svou diskusí každý člen PS přispěl k revizi analýzy stavu a potřeb aktérů ve vzdělávání v území.

Některé příčiny problémů mohou být způsobeny **faktory mimo území, systémovým nastavením** nebo **vlivy mimo záběr projektu**, a proto pro ně nelze specifikovat nápravné kroky na regionální úrovni. Takové příčiny problémů figurují v této analýze, ale dále nebudou pracovními skupinami do strategické části dokumentu MAP dále rozpracovávány.

Tyto klíčové problémy budou dále základem pro **aktualizaci priorit a cílů MAP** jako východisko **Strategického rámce priorit MAP do roku 2025**, ze kterého se vychází pro každoroční plánování aktivit v **ročním akčním plánu vzdělávání**.

2 Problémové oblasti, jejich příčiny a návrhy řešení

2.1 Rozdíly mezi jednotlivými školami v území

Území ORP Hořice je vhodně pokryto školami, které jsou dostupné (i přesto často děti ze spádových MŠ míří do městských MŠ), ale jejich kvalita je rozdílná, a proto je v území potřeba strategického přístupu ke směřování školy i pedagogů a také na další využívání nevyužitých prostor, budov a učeben. Mnohé se odvíjí od finančních možností škol a zřizovatelů.

Problémové oblasti:

- 1) **Odchod dětí z venkovských MŠ** do městských ZŠ na úkor venkovských malotřídních škol
- 2) Někde přetrvávající absence **strategického přístupu** k rozvoji školy (Strategické plány škol)

Příčiny:

- absence jednotného strategického směřování školy/pedagogů
- prostorové možnosti škol omezují další rozvoj
- nedostatek finančních prostředků pro investice
- nedostatečně pestrá nabídka možností nebo vedení nadaných dětí pro **maximální rozvoj jejich potenciálu**
- schopnost školy **podchytit nadanější žáky** a tyto **motivovat**
- **spádové oblasti** škol, **vyliďňování** menších obcí, pracovní příležitosti rodičů ve městech, a s tím související menší naplněnost škol v těchto obcích
- výskyty **negativních jevů** na školách
- nedostatek motivace, financí a odborné podpory při vzniku **strategických plánů škol**

Návrhy řešení:

- vhodné **pokrytí** území školami a jejich dostupnost
- **modernizace** objektů pro potřeby moderního vzdělávání, využívání nevyužitých budov/prostor, možnost sdílených učeben
- posilovat prvky **strategického řízení rozvoje škol a pedagogického vedení** - záruka jednotnosti přístupu k žákům - předcházení odlivu žáků
- podpora a pomoc školám při vzniku **strategických plánů škol**
- **mentoring, supervize**
- rozvoj ochoty škol **otevřít se veřejnosti a inovacím**
- rozvoj **spolupráce** škol s rodiči, spolky a komunitou v regionu

2.2 Organizační a personální zajištění provozu škol, profesní rozvoj pedagogů a ředitelů

Učitelé v území ORP Hořice využívají mnoho metod a forem vzdělávání, ale i přesto mají potřebu se dále vzdělávat, zejména v moderních formách výuky včetně forem online výuky. Velmi častým jevem je zvýšená psychická zátěž pedagogů a ředitelů v rámci práce s dětmi se SVP, ale také vlivem zvyšující se administrativní zátěže, která je často vykonávána na úkor vzdělávací činnosti. Velmi významně je proto apelováno na optimalizaci vzdělávací a administrativní činnosti, a také na schopnost pedagogů a ředitelů pracovat s touto zátěží i s dětmi se SVP. To by mělo v důsledku posílit také sebedůvěru pedagogů, vyšší schopnost obnovy sil a také zlepšení vnímání pedagogické profese.

Problémové oblasti:

- 1) nedostatek **podpůrných pracovních pozic** na školách – školní psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog, projektový manažer pro zpracování dotačních příležitostí atd.
- 2) **časová vytiženost** ředitelů a pedagogů na úkor vzdělávací činnosti, příliš **administrativy**
- 3) **zkreslené vnímání** pedagogické profese
- 4) **nezastupitelnost** pedagogů (např. nemocnost nebo jiné pracovní povinnosti pedagogů) – nemožnost účasti na vzdělávání, hrozba nezajištění chodu škol(k)y, hrozba nekvalitně poskytované vzdělávací činnosti, nedostatek kapacity pro nadstandardní práci s dětmi, hrozba syndromu vyhoření, stres, přesčas

- 5) **nedostatečná kapacita ředitelů** pro vypracování dotačních projektů nebo strategických plánů škol

Příčiny:

- zvýšená **psychická zátěž** v rámci práce s nárůstem dětí se **SVP**, a tlakem rodičů na začleňování všech žáků bez ohledu na perspektivu jejich vzdělávání
- děti se **SVP**, výskyt sociálně **patologických** jevů ve školách
- nedostatečná **logopedická** péče, **nezodpovědný** přístup rodičů k logopedii a práci s řečí dětí
- příliš **administrativy** a **byrokratické zátěže** (nedostatek časových možností) na úkor vzdělávací činnosti
- nízká společenská **prestiž** učitele, zkreslené **vnímání** pedagogické profese (pokud dítě něco neumí – „může za to učitel“, pokud něco skvěle zvládá, baví ho to – „přišlo to samo“)
- strnulost pedagogů vůči inovacím (u starších pedagogů občas nechutí se sebevzdělávat nebo nedostatek sil se dále vzdělávat)
- **legislativní** změny ve školství (dlouhodobá vize)
- malý počet dostupných a kvalitních **lektorů**
odchod kvalitních (a hlavně mladých) pedagogů do jiných (méně stresujících a časově náročných, platově podobných) zaměstnání (např. jazyková sféra, ICT)
- **časová vytíženost** vedení škol i pedagogů
- nedostatek **podpůrných pracovních pozic** na školách (psycholog, speciální pedagog, logopedický asistent, koordinátor pro podporu nadání, kariérový poradce, asistent pedagoga atd.) – nárok na sdíleného sociálního pedagoga/psychologa z PPP (neplatí pro velké školy nad 179 žáků)
- **Věkový průměr pedagogů**, jejich nedostatečné přizpůsobení požadavkům výuky, digitalizace, využití pomůcek
- Nedostatek odborných pedagogů zejména na 2. stupni ZŠ (MA, FY, CH atd.)
- **podmínky** pracovníků v regionálním školství
- **nezastupitelnost** pedagogů, nedostatečná kapacita ředitelů
- nedostatečná nabídka **pedagogických i nepedagogických** pracovníků školy v regionu
- pedagogicky vzdělaní **odcházejí z regionu**, malý počet absolventů

Návrhy řešení:

- nadále podporovat u pedagogů **základní znalosti práce s internetem** a využívání pro sebevzdělávání a přípravu na vzdělávání dětí
- snížení **administrativní a byrokratické zátěže** škol, koordinace v území
- pravidelné **supervize**, mentoring, školení v emoční inteligenci, psychohygiena, práce se stresem, komunikace, budování prestiže
- **didaktická a metodická podpora** začínajícím i stávajícím učitelům z praxe pro začleňování moderních vzdělávacích aktivit do výuky
- **pravidelné využívání středního článku**
- **systémová** podpora, metodické vedení ze strany státu i finanční zajištění těchto pozic

- **stabilizace školství, legislativní změny** a hledání cest pro snížení administrativní a byrokratické **zátěže** škol, optimalizace a plánování procesů
- **motivace** absolventů pedagogických škol neopouštět region, zvýšení podílu praxe na školách u studentů pedagogických škol
- sdílení **dobré praxe** vedení škol, pedagogů
- podporovat komplexní **systém ucelené podpory profesního rozvoje** pedagogů dle vývojových trendů ve vzdělávání zaměřený na zvyšování kvalifikace a motivace k sebevzdělávání, podporu získávání klíčových kompetencí a gramotností žáků s akcentem na rozvoj technického myšlení, tvořivosti žáků a využívání digitálních technologií ve vzdělávání
- **personální podpora** nepedagogických i pedagogických pracovníků
- informování a servis s administrací **dotačních** projektů
- realizace **DVPP** a **sdílení dobré praxe** pro zavádění moderních výukových metod (spolupráce s dalšími subjekty, knihovnou atd.), spolupráce při řešení aktuálních témat ve školách
- zajistit více **kvalitních lektorů** pro DVPP, **organizačně a finančně podpořit** školení celých týmů pedagogických pracovníků
- vzdělávání pedagogů k **modernizaci metod práce** zohledňující **individuální potřeby** žáků, jejich **motivace** k zavádění a využívání moderních vyučovacích metod, využívání názorných a manipulačních **pomůcek**
- vytváření prostoru a příležitostí pro **spolupráci a sebevzdělávání** pedagogů; **motivace** pedagogů k vlastnímu rozvoji
- zajištění **metodické a materiální podpory** s cílem zvýšení kvality výuky a zapojení **externích** odborníků
- informování a **servis** s administrací dotačních projektů /RT MAP nebo sdílený pracovník/
- **pravidelné** supervize, **školení** v emoční inteligenci, psychohygiena, práce se stresem, komunikace, budování prestiže

2.3 Rozvoj individuálních potřeb dětí (nadané děti, děti se SVP, inkluze)

Inkluzivní vzdělávání s sebou přináší pozitiva ve formě schopnosti žáků učit se sounáležitosti, komunikace a vhodného přístupu k dětem se SVP, ale i vzdělávání a zdokonalování pedagogů v práci s diferencovaným kolektivem. Negativní stránkou jsou prostorové limity i nedostatečné materiální vybavení pro práci s těmito žáky nebo chybějící podmínky pro jejich zapojení do mimoškolních aktivit. V území je v rámci inkluze potřeba upravit legislativní a systémové nastavení pro maximální rozvoj a uplatnění potenciálu všech dětí. Tedy jak dětí se SVP, tak těmi nadanými, jejich potenciál často nemůže být rozvíjen z důvodu zvýšené náročnosti a vytíženosti s dětmi se SVP.

Problémové oblasti:

- 1) chybějící **včasná diagnostika** k nastavení podpůrných opatření a pozdní podchycení rizik vývoje dítěte, spolu s tím je ohrožen výchovně vzdělávací proces, přetíženost PPP a absence psychologů
- 2) **nedostatek kvalitního personálu** pro práci s nadanými dětmi
- 3) **velké množství žáků** s různými **poruchami** a **podpůrnými opatřeními** ve třídě. Pozornost zaměřena právě na tyto žáky, a pak nezbývá prostor pro ostatní (třeba nadprůměrně nadané)

žáky. Týká se i **max. vytíženosti** asistenta pedagoga s více dětmi se SVP ve třídě – není prostor pro individuální práci a jednostranný přístup k dětem s poruchami učení či chování, i k nadaným dětem napříč všemi vyučovými oblastmi

- 4) **chybějící podmínky pro začlenění žáků se SVP do mimoškolních aktivit**
- 5) **způsob vzdělávání** nadaných dětí a talentů obecně (slabá podpora) i dětí se SVP
- 6) častější **odklady** školní docházky
- 7) **inkluze** na školách – související problémy
- 8) **bariérovost** škol (někdy nemožnost změny)
- 9) **diskriminace** či šikana žáků nadaných i dětí se SVP, hrozba vzniku rizikového chování

Příčiny:

- **nepřehledné legislativní prostředí pro oblast inkluzivního vzdělávání - nestabilita systémového nastavení**
- **velké počty dětí ve třídách vyžadujících podpůrná opatření, zvýšená náročnost na individuální přístup**
- **předsudky** veřejnosti vč. aktérů vzdělávání, které jsou celospolečensky akceptovány a mají svou historickou tradici
- **nedostatek speciálních pedagogů** pro práci s nadanými dětmi i s dětmi se SVP (např. koordinátor pro podporu nadání) i financí na ně
- **tlak ze strany státu** na plošné uplatňování inkluze - o zařazení dítěte/žáka do běžného školství rozhodují výhradně rodiče, ne odborníci
- **neinformovanost** odborné i rodičovské veřejnosti v oblasti inkluzivního vzdělávání (hrozby plynoucí z příkladů špatné praxe)
- **přetíženost učitelů** (časová vytíženost, hodně administrativy, ..), jejich časté vyhoření
- **jednostranný přístup** k inkluzivnímu vzdělávání směrem k dětem s poruchami učení, chováním, či jiným znevýhodněním – není prostor pro individuální práci s dětmi nadanými či bez SVP
- zvýšená **náročnost na individuální přístup** a přípravu
- rodiče nechtějí nechat vyšetřit dítě v SPP (nevůle nebo nezájem rodičů)

Návrhy řešení:

- **lepší podmínky pro pedagogy** (včetně motivace pedagogů) a **vzdělávání pro práci s diferencovaným kolektivem**, posílení profesních pedagogických kompetencí k realizaci **inkluzivního vzdělávání**
- podpora maximálního rozvoje a uplatnění **potenciálu** všech dětí, i nadaných, včetně úpravy právních předpisů
- vytvořit **pedagogům lepší podmínky** pro práci s nadanými dětmi a diferencovaným kolektivem, realizace **DVPP** (práce s nadanými dětmi, dělení výuky atd.)
- přizpůsobování obsahu vzdělávání a nastavení **vhodné úrovně obtížnosti**, vnitřní **flexibilita** ve školách
- **spolupráce** pedagogů z různých škol, různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, společné akce)
- bezproblémový **přechod** většiny dětí z **MŠ na ZŠ** - možnost soustavné, dlouhodobé **spolupráce** mezi ZŠ a MŠ na přípravě dětí na povinnou školní docházku (většina škol v území připravuje děti z MŠ na příchod do ZŠ; školy spolupracují navzájem; pořádání adaptačních kurzů)

- nadané děti – **systém péče** o tyto děti
 - **aktivně vyhledávat a vytvářet příležitosti k identifikaci, rozvoji a uplatnění všech typů nadání**
 - vytvořit na škole pozici **koordinátora pro podporu nadání** – zvýšení možností a způsobů práce s nadanými dětmi
 - využívání **speciálních pedagogů** pro práci s nadanými dětmi
- děti se **SVP** – **systém péče** o děti se SVP
 - **včasná diagnostika**, personální podpora pro práci s dětmi se SVP, dostatek financí pro práci s dětmi již od MŠ
 - **možnost škol získat kvalitního (!) asistenta pedagoga financovaného státem**
 - využívání **speciálních pedagogů** pro práci s dětmi se **SVP**
 - **učitelé v území se stále zdokonalují a vzdělávají pro práci s žáky s SVP**
 - zajištění účasti dětí se SVP na aktivitách vedených **nad rámec školní práce** – rodiče takových dětí o to často nemají zájem
 - nenechávat zařazení každého dítěte se SVP a PO jen na rozhodnutí rodiče, ale svou váhu názoru musí mít i odborníci (eliminace diskriminace ostatních žáků)
- eliminovat **odklady** povinné školní docházky
- aktivně využívat **střední článek** podpory vzdělávání
- podpora **inkluzivního** vzdělávání

2.4 Infrastruktura škol a funkční prostředí školy

Ředitelé i zřizovatelé v území ORP Hořice mají obecně zájem o udržení dobrého technického stavu školních budov i pomůcek. Spolupráce mezi nimi je v území dobrá a také pokrytí školami a jejich dostupnost je vnímána pozitivně. Školy jsou ve svém rozvoji často limitovány prostorovými a finančními možnostmi, svými časovými možnostmi, a přitom jsou tlačeny rychlým rozvojem moderních technologií pro výuku. Školám chybí strategický přístup ve směřování škol i pedagogů. Obecně je zde vnímána potřeba modernizovat školy pro potřeby moderního vzdělávání, a proto se školy soustředí na využívání nevyužitých prostor, nejen vnitřních, ale i venkovních, možnosti sdílených učeben apod.

Problémové oblasti:

- 1) Nedostatek prostorů ve školách pro zřízení **odborných učeben** (jazykové, polytechnické, digitální, dílny...) pro rozvoj polytechniky a robotiky, jazykových schopností
- 2) **Zastarávání** budov/prostor škol, dlouhodobé podfinancování školní infrastruktury, ekologická neúspornost starých budov
- 3) **Bariérovost** škol – někde nemožnost přístupu imobilních dětí

Příčiny:

- **nedostatek finančních prostředků** pro větší investice a rekonstrukce, zřízení odborných učeben, bezbariérová opatření
- **prostorové možnosti** škol omezují další rozvoj
- **absence strategického přístupu** ke směřování školy/pedagogů
- **přílišná časová vytiženost** vedení školy i ostatních pedagogů

- nedostatek **volného prostoru** ve školách, zastaralost stávajících prostor
- **odliv** dětí ze spádových MŠ do městských MŠ
- **nenaplněnost** vesnických MŠ/ZŠ (spádové oblasti škol, vylidňování menších obcí, pracovní příležitosti rodičů ve městech)
- **zastarávání** budov/prostor školy, dlouhodobé podfinancování školní infrastruktury, ekologická neúspěšnost starých budov
- **bariérovost** některých škol
- chybějící školní **zahrady**, školní **hřiště**, případně **tělocvična**
- **nekvalitní/často nedostupní** dodavatelé stavebních služeb + nekvalitní a neperspektivní návrhy stavebních prací

Návrhy řešení:

- využít **nevyužívaných budov/prostor** v obci (spolupráce se zřizovatelem), možnost sdílených učeben
- **modernizace**, bezpečnost, bezbariérovost a efektivní využití vnitřních i venkovních prostor škol, včetně zázemí pro optimální počet dětí a žáků ve třídách, pro potřeby moderního vzdělávání
- podporovat **zájem ředitelů a zřizovatelů** o udržení dobrého **technického stavu** školních budov a o nové pomůcky
- **spolupráce** vedení škol a zřizovatelů, **aktivní vedení škol**
- podporovat vhodné **pokrytí** území školami, jejich dostupnost a dostatečnou **kapacitu**
- **spolupráce škol** a organizací poskytujících neformální vzdělávání
- posilovat prvky **strategického řízení** rozvoje škol a pedagogického vedení (předcházení odlivu žáků, záruka jednotnosti přístupu k žákům)
- podpora a pomoc školám při vzniku **strategických plánů škol**
- propojení škola-město pro rozvoj trvalých dovedností ředitele v **oblasti řízení**
- předávání kontaktů na vhodné, prověřené kvalitní **firmy/řemeslníky**

2.5 Kvalitní, bezpečná a moderní škola

Cílem ředitele každé školy by měl být přehled potřeb a možností v souvislostech moderních forem vzdělávání, které s sebou nesou také zajištění bezpečného prostředí školy. Školy se často potýkají s nedostatečnou vybaveností škol moderními technologiemi; technika je často zastaralá nebo chybí. Pedagogové se potřebují neustále vzdělávat a udržovat si povědomí o internetové bezpečnosti, inovacích v oblasti ICT a moderních technologiích v kontextu vzdělávání. Bránit by jim neměla administrativní zátěž ani časové a psychické přetížení. Problémem je obecně finanční zajištění pokrytí všech těchto potřeb, ale často také pracovník, který by IT na škole zajišťoval.

Problémové oblasti:

- 1) Ohrožování **bezpečného prostředí školy** a výuky vlivem moderních technologií a sociálních sítí
- 2) Nebezpečí **moderních technologií** a **internetová bezpečnost**

Příčiny:

- **rozvoj moderních technologií a sociálních sítí; pedagogové nestíhají vědecko-technickou revoluci, a to i z důvodu administrativní náročnosti pedagogické profese**
- vliv moderních technologií a sociálních sítí na **bezpečí ve školách**
- absence **pracovníka** na některých školách, který by se staral o **IT techniku** (osoba, která zajišťuje systematickou údržbu a aktualizaci HW a SW)
- žáci mohou zneužít školní techniku k „nelegálním věcem“ – **nedostatečné zabezpečení školských sítí**

Návrhy řešení:

- **pedagogové systematicky rozvíjejí povědomí o internetové bezpečnosti a kritický pohled na internetový obsah k rozvoji znalostí a dovedností žáků**
- **školy s jasnými strategickými cíli, flexibilitou v inovacích a pestrostí výuky rozvíjí plně potenciál dětí/žáků**
- intenzivně sledovat vývoj sociálních sítí a moderních technologií, aby bylo zajištěno **bezpečné prostředí školy**
- podporovat **konektivitu** škol
- pedagogové využívají pro výuku volně dostupné, bezpečné, otevřené **internetové zdroje** a orientují se v rámci svého předmětu ve volně dostupných zdrojích na internetu
- praktikování **osvědčených postupů** při řešení problémů a zároveň zařazování dalších osvědčených metod, pokud si to aktuální situace žádá
- soustavná **osvěta** digitálních kompetencí – přenos zkušeností z praxe nebo reálného života (rodič, exkurze)
- intenzivně sledovat a včasně reagovat na **vývoj moderních technologií a sociálních sítí** pro bezpečnost školy
- podporovat u pedagogů **základní znalosti práce s internetem** a využívání pro sebevzdělávání a přípravu na vzdělávání dětí

2.6 Bezpečí, dobré klima a atmosféra ve školách

Kvalitu škol ovlivňuje schopnost ředitelů strategicky plánovat směřování školy i pedagogů pro optimální rozvoj potenciálu dětí a žáků. Důležité je v území také dbát na dobré klima ve škole, být si neustále vědom aktuálních potřeb v souvislostech moderních forem vzdělávání. Pedagogové se potřebují neustále vzdělávat. Bránit by jim neměla administrativní zátěž ani přetížení. Problémem je obecně finanční zajištění na pokrytí všech těchto potřeb. Na dobré klima ve třídě má velký vliv schopnost pedagoga tímto směrem s žáky pracovat, což má vliv na celkovou atmosféru a lehkost v každodenním vzdělávání. Prevencí rizikového chování ve školách je vzdělávání pedagogů pro efektivní primární prevenci, adaptační péče při přechodech mezi MŠ/ZŠ, I. /II. stupeň a práce speciálních pedagogů při náznacích takového chování. Spolupráce se sociálními pozicemi, sociálním odborem a organizacemi, které pomáhají řešit a eliminovat sociálně patologické jevy ve školách (i v širším rodinném měřítku), zařazovat a ve školách využívat preventivní programy.

Problémové oblasti:

- 1) hrozba **kriminality a rizikového chování** ve školách
- 2) **klima ve třídách** – nepořádek žáků, náznaky nesnášenlivosti a nevhodného chování ze strany spolužáků, problémy při řešení mezilidských vztahů
- 3) **záškoláctví, sebepoškození**
- 4) špatné rodinné zázemí
- 5) **klima školy** – nedostatky v kvalitě interpersonálních vztahů, vazeb a sociálních procesů ve škole vč. úrovně komunikace
- 6) problémový **přechod** dětí na základní školy

Příčiny:

- **příchozí žáci** z malotřídních škol spádových obcí - hrozba sociálně patologických jevů v **6. třídách** (problémový přechod na II. stupeň i z jiných škol)
- zvyšující se podíl **negativních vlivů** na školách, nárůst počtu rizikového chování (**šikana, kriminalita, diskriminace**)
- nekoordinované a nejednotné **vzdělávání** pracovníků skutečně **efektivní primární prevence**
- **přetížení pedagogů, syndrom vyhoření, snížená schopnost pedagogů vnímat signály o rizikovém chování ve škole - individualizace znalostí, dovedností a kompetencí dle cílové skupiny i prostředí, ve kterém je realizována**
- **schopnost školy podchytit nadanější žáky a tyto motivovat**
- vysoké počty žáků ve třídě (velký podíl dětí se SVP)
- rizika **problémového klima ve škole** (interpersonální vztahy, vazby a sociální procesy vč. úrovně komunikace)
- **nestabilní podmínky** ve školství – změny v legislativě školství

řešení:

- využívat práce speciální pedagogů, okresních preventistů, pravidelných návštěv odborníků – psycholog, etoped, zástupci policie, organizace na podporu prevence
- zapojit školy do preventivních programů s dlouhodobou realizací (Kiva)
- podporovat tvorbu **vlastních materiálů** pro výuku svého předmětu; **pedagog má povědomí o aktuálních potřebách**
- **práce s žáky a řešení klima třídy** – příznivé sociální, emocionální, pracovní klima, podpora etiky, komunikačních dovedností, zvládnutí konfliktů, tolerance, ohleduplnost k lidem, kulturám, duchovním hodnotám, předpokladů ke kooperativnímu jednání, podpora sebepoznávání žáků
- školy s jasnými **strategickými cíli, flexibilitou v inovacích** a pestrostí výuky rozvíjí plně potenciál dětí/žáků
- praktikování **osvědčených postupů** při řešení problémů a zároveň zařazování dalších osvědčených metod, pokud si to aktuální situace žádá
- **motivovat** žáky k učení a spolupráci vytvořením příznivého sociálního, emocionálního a pracovního **klimatu**

- rozvoj trvalých dovedností **ředitele a pedagogů** v oblasti řízení jako klíčové osobnosti ovlivňující celkové **klima školy** (prostředí škol je příležitostí pro zdravý rozvoj dětí a žáků) a vnímání školy veřejností
- **vytvořit podmínky pro podporu duševní hygieny pedagogických pracovníků včetně vedení škol**
- **přípravné třídy** na ZŠ
- zajištění služeb v zájmu **prevence sociálně patologických jevů** dětí a mládeže a osobnostně sociálního rozvoje dětí a mládeže
- **vzdělávání** pedagogů, školních metodiků v oblasti **primární prevence** jako nástroj pozitivního vlivu na pedagogické pracovníky i žáky, ke snížení prevalence rizikového chování
- usilovat o eliminaci všech forem **diskriminace** včetně rasismu, xenofobie, náboženské netolerance, mj. prostřednictvím osvěty, vzdělávacích aktivit
- posilovat prvky **strategického řízení** rozvoje škol a pedagogického vedení (záruka jednotnosti přístupu k žákům)
- **adaptační kurzy** na začátku 6. třídy (případně pod dohledem **psychologa**) a dobrá zkušenost s nimi v území
- školy v přírodě

2.7 Čtenářská, matematická a jazyková pregramotnost a úspěch každého žáka

V území ORP Hořice je v oblasti **čtenářské a jazykové pregramotnosti (ČpG a JpG)** pozitivně vnímána tradice četby v MŠ, což je důležitý základ čtenářské (pre)gramotnosti. Velmi dobře je hodnocena spolupráce MŠ s knihovnami, zejména Městskou knihovnou Hořice, která dlouhodobě velmi dobře pracuje pro rozvoj čtenářské (pre)gramotnosti na Hořicku. Pozitivně je na Hořicku vnímána existence čtenářsky podnětného prostředí v MŠ (čtenářské koutky, nástěnky, nabídky knih, mimoškolní úkoly a aktivity, knihadýlka). Pro neustálý rozvoj ČpG je důležité vzdělávání pedagogů v oblastech ČpG i sdílení dobré praxe mezi nimi. Pro rozvoj JpG je vhodné primárně podporovat jazykovou pregramotnost rodilého jazyka, a hravou formou motivovat i k povědomí o cizích jazycích.

V oblasti **matematické pregramotnosti (MpG)** je na Hořicku je pozitivně vnímán přístup pedagogů k rozvíjení znalostí v oblasti matematické pregramotnosti a jejich využití ve výchově. Stejně důležitým základem pro rozvoj MG do budoucna je jejich přirozený zájem o matematické úlohy a zvědavost v předškolním věku, která by měla být rozvíjena již v rodině od útlého věku. Pozitivně je na Hořicku vnímán rozvoj podnětného prostředí, tedy to, že MŠ realizují akce v oblastech MpG a na zvýšení motivace dětí.

Negativní okolnosti, od kterých se odvíjí **problémové oblasti** v této oblasti je na Hořicku nezájem a nízká komunikace ze strany rodičů, nerozvíjení přirozené zvědavosti dětí, přetechnizovaná společnost. Také ale nedostatek času a možností pro práci s nadanými dětmi s mimořádným zájmem o počítání nebo logiku. Dalším je i nedostatečná spolupráce škol s rodiči, nízká snaha rodičů o rozvoj MG, nedostatečná osvěta.

Problémové oblasti:

- 1) Posílit čtenářskou pregramotnost

- 2) Posílit **matematickou** pregramotnost
- 3) Posílit **jazykovou** pregramotnost a logopedii
- 4) Rozvíjet osobnost dítěte po stránce **umělecké** a motivovat je k **celoživotnímu** učení

Příčiny:

- **nedostatečná podpora ze strany rodičů** (vytíženost, špatná domácí příprava) o rozvoj čtenářské (pre)gramotnosti
- **nezájem ze strany rodičů** (i dětí, které díky špatné výchově postrádají zvědavost) o rozvoj ČpG a MpG
- zvyšující se podíl žáků bez schopnosti se **srozumitelně vyjadřovat, porozumět** přečtenému textu, pokles **aktivní slovní zásoby**
- nízká míra **osobní komunikace** s dítětem (především v rodině)
- **přetechnizovaná společnost** – negativní vliv na rozvoj gramotnosti a snižování slovní zásoby; bere **motivaci**
- v MŠ nedostatek času a možností pro práci s **nadanými** dětmi
- nedostatečná **spolupráce škol s rodiči**, nízká snaha rodičů o rozvoj ČG, nedostatečná osvěta
- nedostatek příležitostí pro **pravidelné setkávání** učitelů a sdílení dobré praxe
- **velké počty dětí ve třídách**, nemožnost individuálního přístupu
- nedostatečné využití **dobré praxe** pedagogů
- nedostatečná domácí **logopedická péče, nezodpovědný přístup** rodičů k logopedii a práci s řečí dětí
- velká **časová vytíženost** učitelů
- rychlá **globalizace** světa jako motivační prvek pro výuku **cizích jazyků** už od MŠ
- „**vyhoření**“ pedagogů

Návrhy řešení:

- využití přirozené **zvědavosti** a zájmu dětí v oblasti ČpG, MpG (využití matematických úloh v běžném životě) i JpG
- spolupráce **kmenové ZŠ, MŠ a rodičů** k rozvoji ČpG, se **seniory** (práce dětí se seniory např. v keramické dílně) nebo vzájemné čtení (senioři dětem, děti seniorům), sbírka knih pro domov důchodců
- pokračující aktivní **spolupráce s knihovnami** při rozvoji ČpG
- posilovat **tradici četby** v MŠ jako důležitý základ čtenářské (pre)gramotnosti
- školy realizují akce v oblastech ČpG a na zvýšení **motivace** dětí k rozvoji pregramotnosti (spolupráce s dalšími subjekty)
- zařazovat aktivní /netradiční formy čtenářství (divadelní představení, Knihadýlko či scénické čtení)
- podporovat **přístup pedagogů** k rozvíjení znalostí v oblasti matematické pregramotnosti a jejich využití ve výchově
- rozvoj **logopedických** schopností dětí
- rozvoj **dovedností předcházejících** čtení, psaní, výuce cizích jazyků a na rozvoj elementárních principů práce s informacemi s důrazem na **logopedickou** prevenci

- prohloubení **dovedností a kompetencí** učitelů pro rozvoj jejich čtenářské/matematické (pre)gramotnosti (vč. posílení příležitostí ke vzdělávání), kreativity, kvalitními **lektoři a mentory**
- vytvořit zázemí a podmínky k setkávání a výměně příkladů **dobré praxe** učitelů MŠ
- **besedy** se spisovateli (skvělá motivace)
- aktualizace **materiálního a technického vybavení**, využívání aktuálních interaktivních programů, metod a pomůcek
- **kurzy, besedy pro rodiče** (hlavně dětí s nějakým znevýhodněním, postižením apod.)
- podpora rozvoje **jazykových schopností** dětí (rodilý i cizí jazyk)
- **školní vzdělávací plány** škol v území zahrnují dobře definované a průběžně realizované cíle pro rozvoj MG
- podpora **nadčasového matematického myšlení a logického uvažování**, které nezávisí na využívání moderních technologií (kupecké počty, důraz na matematické souvislosti)

2.8 Čtenářská, matematická, jazyková gramotnost a úspěch každého žáka

V území ORP Hořice je v oblasti **čtenářské, matematické a jazykové gramotnosti (ČG, MG a JG)** pozitivně vnímána spolupráce s knihovnami, zejména Městskou knihovnou v Hořicích se svou pestrou nabídkou kvalitních programů. Dále i zapojování škol do různých soutěží a akcí v oblastech ČG a MG (podnětné prostředí). Důležitou devízou místních učitelů je, že rozvíjí své znalosti o inovativní metody v oblasti MG a využívají je ve výuce. Pozitivně hodnoceno je také využívání tematické databáze příkladů a podpora matematického myšlení u žáků v běžných životních situacích. Slabou stránkou je slabší podpora individuální práce s žáky s mimořádným zájmem o literaturu tvůrčí psaní atd. Negativně vnímána je na Hořicku také nedostatečná podpora ze strany rodičů o rozvoj ČG a MG včetně spolupráce se školou. Dlouhodobě alarmující je zvyšující se podíl žáků bez schopnosti porozumět přečtenému textu, významu slov, pokles aktivní slovní zásoby. Potřebnost finanční podpory jde napříč gramotnostmi a stejně tak i přizpůsobování se rozdílných heterogenním skupinám žáků a velkým rozdílům mezi schopnosti a možnostem jednotlivých žáků.

Negativním vlivem nejen na Hořicku je přetechnizovaná společnost (na druhé straně lze techniku využít k motivaci).

Problémové oblasti:

- 1) Posílit **čtenářskou** gramotnost
- 2) Posílit **matematickou** gramotnost
- 3) Posílit **jazykovou** gramotnost
- 4) Rozvíjet osobnost dítěte po stránce **umělecké** a motivovat je k **celoživotnímu** učení

Příčiny:

- **nedostatečná podpora ze strany rodičů** (vytíženost, špatná domácí příprava) o rozvoj ČG a na mimoškolních aktivitách
- **nedostatečná spolupráce škol s rodiči**, nízká snaha rodičů o rozvoj ČG, nedostatečná osvěta
- **nezájem ze strany rodičů** (i dětí, které díky špatné výchově postrádají zvědavost) o rozvoj ČG a MG (souvisí se čtením v rodině, společným hraním her, zapojováním matematických úloh do běžného života apod.)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- nízká míra **osobní komunikace** s dítětem ze strany rodiny
- **velké počty dětí ve třídách**, nedostatek času a možností pro individuální přístup k **nadanějším** žákům a žákům s mimořádným zájmem o literaturu, tvůrčí psaní, počítání nebo logiku atd. (utlačují je slabší děti)
- **přetechnizovaná společnost** – negativní vliv na rozvoj gramotnosti a snižování slovní zásoby; bere **motivaci**
- **rodiče sami nečtou** (děti nemají příklad)
- zvyšující se podíl žáků bez schopnosti se **srozumitelně vyjadřovat**, **porozumět** přečtenému textu, pokles **aktivní slovní zásoby**
- **nedostatečná motivace** u žáků pro rozvoj ČG, MG, JG
- nedostatek příležitostí pro **pravidelné setkávání** učitelů a sdílení dobré praxe
- neexistence **aktivit** v oblasti gramotností pro **nadané děti**
- na školách není dostatečně strukturována forma a metody výuky s ohledem na rozdílné potřeby **heterogenních** skupin žáků z důvodu **velkého počtu žáků** ve třídách
- nedostatečné využití **dobré praxe** pedagogů
- **životní styl společnosti** – uspěchanost
- velká **časová vytíženost** učitelů – nedostatek času/příležitostí pro kvalitní **setkávání** a sdílení **zkušeností/dobré praxe**
- rychlá **globalizace** světa jako motivační prvek pro výuku **cizích jazyků**
- nedostatečné **praktické využívání jazyka**, důraz na teoretickou znalost jazyka
- „**vyhoření**“ pedagogů
- **snížené vědomostní požadavky** na absolventy ZŠ (přijetí na SŠ)

Návrhy řešení:

- ve škole je částečně podporováno nadčasové **matematické myšlení a logické uvažování u žáků**, které nesouvisí s využíváním moderních technologií (příklady k pochopení a řešení každodenních situací, kupecké počty, situací spojených s budoucí profesí nebo k objasnění přírodních zákonů apod.)
- využití **zvědavosti** a zájmu dětí v oblasti ČG, MG (využití matematických úloh v běžném životě) i JG
- podporovat **přístup pedagogů** k rozvíjení znalostí v oblasti nejen matematické gramotnosti a jejich využití ve výchově
- prohloubení **vzdělání** učitelů v inovativních metodách pro rozvoj jejich čtenářské/matematické gramotnosti (vč. posílení příležitostí ke vzdělávání), kreativity, kvalitními **lektory a mentory** a také je využívají při výuce
- aktivní **spolupráce s knihovny** při rozvoji ČG
- **začleňování čtení s porozuměním do všech vzdělávacích předmětů** při hledání informací a orientaci v textu, pomocí aktivizačních metod učit děti shrnovat poznatky z přečteného textu a zaměřením se na vyvozování a hledání souvislostí, práce s diferencovanými texty, které pomohou zažít úspěch čtenářům všech úrovní
- podpora všech čtenářských aktivit **napříč oblastmi vzdělávání** jako základ rozvoje ČG

- podpora **základní ČG** (vyšší stupeň komplexního čtenářství /od chápání kontextu, vyvozování a formulace závěrů z textu, porovnávání zdrojů atd./, znalosti, dovednosti a postoje uplatňované při výběru textu podle potřeby a vlastní čtení s porozuměním celku nebo části textu, včetně vyhledávání konkrétní informace)
- podpora **kritické ČG** (znalosti, dovednosti a postoje využitelné při hodnocení informací v textu s ohledem na jeho obsahovou a formální stránku, posuzování textů v jejich kontextu a porovnávání s vlastní zkušeností, způsoby čtení, čtenářská strategie s ohledem na situaci, účel čtení a charakter textu, odolnost při čtení atd.)
- **podpora MG** (schopnost uplatnit získané vědomosti, dovednosti, návyky, postoje a hodnoty při řešení nejrůznějších úkolů a životních situací s čistě matematickým obsahem až k takovým, ve kterých není matematický obsah zpočátku zřejmý, a je na řešiteli, aby ho v nich rozpoznal)
- podporovat **zájem rodičů** o jazykové vzdělávání
- tvorba a **využívání tematické databáze příkladů**
- zapojování **rodičů** do rozvoje ČG a MG žáků
- **besedy** se spisovatelem (skvělá motivace) či organizace dílen tvůrčího psaní, zavedení čtenářských klubů
- školy realizují **akce** v oblastech ČG a na zvýšení **motivace** žáků k rozvoji gramotnosti (spolupráce s dalšími subjekty)
- aktualizace **materiálního a technického vybavení**, využívání aktuálních interaktivních programů, metod a pomůcek
- **kurzy, besedy pro rodiče** – inspirace pro domácí práci s dětmi, metody, literatura
- podpořit možnost využití **rodilých mluvčích a mezinárodních projektů** pro rozvoj jazykových a sociálně občanských kompetencí
- využití **externích pedagogů** jazykového vzdělávání
- využívat/následovat rychlou **globalizaci** světa jako motivační prvek pro výuku cizích **jazyků** pro žáky
- podpora rozvoje **jazykových schopností** dětí (rodilý i cizí jazyk)
- **školní vzdělávací plány** škol v území zahrnují dobře definované a průběžně realizované cíle pro rozvoj ČG a MG
- podpora **nadčasového matematického myšlení a logického uvažování**, které nezávisí na využívání moderních technologií (kupecké počty, důraz na matematické souvislosti), podpora hraní deskových her
- **půlené hodiny**, dělení žáků do skupin – příležitost pro jinou než frontální výuku
- **divadelní a dramatické** kroužky nebo projekty se zapojením rodičů, společné projekty škol
- možnost pedagoga **rozhodnout se svobodně** dle svého uvážení, jaké **metody** výuky použije
- **individuální podpora** žáků s mimořádným zájmem o matematické vzdělávání – spolupráce s odborníky, kteří by se věnovali nadaným dětem
- **velké množství zpracovaných materiálů na internetu** – lze sdílet zkušenosti, vhodné odkazy, vypracovat společný prostor (na webu), kde budou vyzkoušené a doporučené materiály a zkušenosti
- utvářet a rozvíjet **klíčové kompetence** žáků, kultivovat tím jejich osobnost po stránce **umělecké** a motivovat je k celoživotnímu učení
- poskytnout žákům základy vzdělání ve zvoleném **uměleckém** oboru s ohledem na jejich potřeby a možnosti

2.9 Škola pro praktický život

Školy na Hořicku aplikují inovativní metody výuky. Školy i žáci jsou otevření rozvoji praktických dovedností, které jsou v území Hořicka vnímány jako důležité a podstatné pro uplatnění dětí v běžném životě. Chybí totiž provázanost teoretických poznatků dětí na každodenní život. Obecně je zde vnímán nerovnoměrný rozvoj polytechnických, digitálních, přírodovědných, technických, sociálních, jazykových, mediálních, finančních, občanských a dalších praktických dovedností. V oblasti jazykové výchovy se v území projevuje zájem rodičů, ale na druhé straně je zde potřeba příležitostí komunikovat v každodenním životě v cizím jazyce. MŠ i ZŠ cílí na polytechnické a manuální činnosti, zvýšení atraktivnosti technických předmětů a zviditelnění učňovských oborů i technických předmětů na školách.

Problémové oblasti:

- 1) problematický rozvoj **digitálních, přírodovědných, technických a polytechnických** znalostí a dovedností dětí a žáků
- 2) problematický rozvoj **sociální, mediální, umělecké, finanční a občanské** (pre)gramotnosti
- 3) problematický rozvoj **praktických** dovedností a **fyzické zdatnosti** dětí a žáků
- 4) nízká manuální zručnost dětí a žáků – souvislost s dalšími poruchami
- 5) obava škol a pedagogů ze zapojení dětí a žáků do praktického využívání nástrojů apod. (vidí vysoké riziko úrazovosti a s tím spojené následné problémy)

Příčiny:

- **nerovnoměrný rozvoj** technického myšlení, manuální zručnosti a tvořivosti, sociální, mediální, finanční (pre)gramotnosti a především upevnění vědomostí a dovedností (2. stupeň ZŠ)
- málo příležitostí **komunikovat v každodenním životě** v cizím jazyce
- **nerovnoměrný rozvoj** digitálních, přírodovědných, technických a polytechnických znalostí a dovedností dětí a žáků, sociální, mediální, finanční a občanské (pre)gramotnosti, praktických dovedností (při řešení běžných životních situacích), manuální zručnosti a tvořivosti a fyzické zdatnosti dětí a žáků – děti, a často i rodiče, využívají PC jen na hraní
- chybí provázanost teoretických poznatků dětí na každodenní život (např. proč se platí daně)
- **neatraktivnost technických předmětů** (M, F, Ch, Př) a jejich návaznost na polytechnické vzdělávání
- nízká nabídka kvalitního **polytechnického** vzdělávání vč. rozvoje manuální zručnosti (1. stupeň ZŠ)
- **obtížná měřitelnost** podnikavosti, iniciativy, občanských a sociálních kompetencí dětí a žáků
- nedostatečná **vybavenost** škol pro realizaci technického vzdělávání, vč. pomůcek a materiálů, zrušené dílny
- **nízká nabídka** kvalitního **polytechnického** vzdělávání vč. rozvoje manuální zručnosti (1. stupeň ZŠ)
- nepodporuje se **iniciativa a motivace** pro rozvoj kreativity a iniciativy dětí a žáků, nedostatek aktivit na její podporu
- nedostatek **specializovaných (kvalitních!) pedagogů** pro technické vzdělávání

- snížená **motorika** a manuální zručnost dětí
- dlouhodobý **celospolečenský nezájem** o **učňovské** obory ve srovnání s maturitními obory
- **rychlý vývoj technologií** a nemožnost udržet krok s novinkami
- nedostatek žáků se **zájmem o technické obory**
- **účinek** polytechnické výchovy se projeví až v **dlouhodobém** časovém horizontu
- rychlé **technické zastarávání** IT a digi techniky ve škole
- **nekompatibilita** IT vybavení školských zařízení
- absence **dobrých vzorů** ve společnosti a samotných rodinách
- při systémové nepodpoře hrozí **degradace** celé společnosti
- lokální absence kvalitního **pedagoga** pro **jazykové** vzdělávání
- celospolečenský nedostatek řemeslníků, technických pracovníků; zánik některých dlouhodobě opomíjených řemesel – učňovských oborů

Návrhy řešení:

- budování **etického** povědomí dětí a žáků, nastavení **společenských spravedlivých pravidel** chování
- **aktivně seznamovat** děti a žáky s **technickými** a **manuálními činnostmi** (představování různých profesí a odvětví), podporovat zdravý způsob života, environmentální výchovu a zároveň vzbuzovat zájem o pohybovou činnost dětí
- zavádění **inovativních metod výuky** (projektové učení, CLIL, E-learning)
- **otevřenost a zájem škol/žáků/dětí** o praktické dovednosti, **aktivní rozvoj** této oblasti vzdělávání na školách (např. skrze žákovské parlamenty)
- **zapojení rodičů** do školních aktivit pro podporu kompetencí dětí/žáků
- podpora rozvoje **digitálních** kompetencí, prohlubování znalostí z oblasti kybernetické bezpečnosti a využívání prvků **polytechnické** výchovy v předškolním vzdělávání
- podpora **jazykových** schopností, **sociální, mediální, finanční a občanské** gramotnosti, **přírodovědných** a **technických** znalostí a dovedností
- důraz na klíčové kompetence týkající se hodnotové orientace žáků a společenských postojů (vzdělávání pro demokracii a občanskou společnost, zaměření na mezigenerační dialog či pomoc potřebným, budování **občanské gramotnosti**)
- zlepšování podmínek a motivace žáků pro výuku **technických oborů**
- podpořit možnost využití **rodilých mluvčích** a **mezinárodních projektů** pro rozvoj jazykových a sociálně občanských kompetencí
- využití **externích pedagogů** jazykového vzdělávání
- vybavení **jazykových učeben** prostřednictvím ESF
- podporovat vznik a funkci **žákovských parlamentů**
- využívat/následovat rychlou **globalizaci** světa jako motivační prvek pro výuku cizích **jazyků** pro žáky
- podporovat školy v technickém, přírodovědném a environmentálním vzdělávání v **souladu s RVP PV**
- využívat vzrůstající aktuální **společenská podporu** polytechnického vzdělávání
- podporovat přirozený **zájem, zvědavost a učenlivost dětí** a žáků

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- podporovat **nové kompetence** dětí/žáků, připravující je na praktický život (např. finanční gramotnost, praktické dovednosti pro řešení běžných životních situací, zdravý způsob života) s podporou přirozeného zájmu a zvědavosti dětí/žáků
- využít místních podniků, řemeslných dílen a závodů, středních škol k exkurzím škol s ukázkou praxe, motivovat děti již od MŠ
- využívání metod rozvíjejících **kritické myšlení**
- podpora **vzdělávání pedagogů** v technických dovednostech bez ohledu na oblast vzdělávání
- podpora v systematickém **využívání informačních technologií** i v jiných než infromatických předmětech

2.10 Spolupráce s rodiči a veřejností, komunikace a propagace

V území Hořicka je velmi znatelná přehlčenost rodičů, často až nezájem rodičů o vývoj dětí a jejich nízké zapojování do života školy a procesu vzdělávání. Apelováno je proto na hlubší spolupráci rodičů s pedagogy a zvýšení jejich informovanosti. Komunikace škol je potřebná pro účinnou propagaci a plnou informovanost.

Problémové oblasti:

- 1) nízké **zapojení** rodičů a zákonných zástupců do života školy a do procesu vzdělávání
- 2) špatná **spolupráce** s některými rodiči
- 3) nízká **informovanost** rodičů
- 4) nedostatečná **propagace** školy v širším okolí

Příčiny:

- přehlčenost **rodičů**, **nezájem rodičů** o své děti a jejich vývoj, **rodiče přestanou cítit zodpovědnost za výchovu** svých dětí
- **nízké zapojování** rodičů a zákonných zástupců do života školy a do procesu vzdělávání, komplikovaná **spolupráce** s rodiči, vysoká míra kritického pohledu na práci školy/pedagogů
- nízká společenská **prestiž** učitelského povolání, **přeceňování** svých dětí ze strany rodičů a **despekt** k pedagogům
- **vytíženost** pedagogů, **administrativní zátěž**
- nízká **informovanost** rodičů
- rodiče **nevnímají** a někdy nepřikládají **důležitost** povinnému předškolnímu vzdělávání
- **konkurence** mezi školami, nedostatečná **motivace** a **nezájem** subjektů o spolupráci

Návrhy řešení:

- najít způsoby, jak zvýšit zájem rodičů o spolupráci
- podporovat **zájem rodičů** o fungování MŠ v obcích
- **zapojení rodičů** do procesu vzdělávání, realizace aktivit cílených na rodiče s dětmi (workshopy, projektové dny, semináře, přednášky, neformální setkávání)
- zlepšení **komunikace** a **informovanosti** uvnitř i navenek

- účinnější **propagace** školy v širším okolí
- využívání **provázanosti** tří složek: rodiče – škola – poradenské zařízení

2.11 Zájmové a neformální vzdělávání, spolupráce se školami a dalšími institucemi, komunikace mezi aktéry vzdělávání

V této oblasti je třeba vytvářet podmínky pro systémovou spolupráci a intenzivní komunikaci mezi jednotlivými aktéry různých stupňů vzdělání, ale i mezi pedagogy, kde přenos dobré praxe pomůže zkvalitnění řízení či výuky, vytvoří se síť aktivních pedagogů a definování jsou důležití leadři v území. Klíčové kompetence dětí/žáků se podporují vhodnou mimoškolní a zájmovou činností, na druhé straně je zde snižující se zájem dětí o ně, finanční stránka nejen pro rodiče, ale i pro poskytovatele těchto služeb.

Problémové oblasti:

- 1) **nedostatek časového prostoru** pro spolupráci MŠ, ZŠ a dalších aktérů ve vzdělávání, plně sdílet, inspirovat se, přenášet dobrou praxi, vyměňovat si zkušenosti
- 2) slabá **komunikace** mezi pedagogy, slabé sdílení dobré praxe
- 3) slabá **spolupráce** s odborníky v tématu klíčových kompetencí
- 4) nedostatečná **motivace** a **nezájem** aktérů ve vzdělávání o spolupráci

Příčiny:

- **materiální a finanční náročnost provozu** vč. pomůcek, **nedostatek prostor, nedostatečné zázemí** pro rozvoj
- **nezájem dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí - chybějící podmínky** pro začlenění žáků se **SVP** do mimoškolních aktivit
- **finanční zátěž** pro rodiče
- **nedostatek časového prostoru** pro spolupráci aktérů ve vzdělávání, pro přenos dobré praxe, inspiraci, výměnu zkušeností
- **koncentrace** poskytovatelů v centrech regionu, **zahlcenost** území, vzdálenost mezi jednotlivými zařízeními
- **vytíženost** pedagogů (nárůst administrativní zátěže) i jednotlivých subjektů, **nedostatek časového prostoru** pro **spolupráci** aktérů ve vzdělávání, pro přenos dobré praxe, inspiraci, výměnu zkušeností
- chybějící **metodické orgány** pro zaštitění spolupráce shora
- **klesající zájem dětí** o organizované mimoškolní aktivity
- komplikované **dojíždění** pro přespolní

Návrhy řešení:

- vytvářet podmínky pro **systémovou spolupráci** a **intenzivní komunikaci** mezi jednotlivými **aktéry** různých stupňů vzdělání (výměna zkušeností, společné konference, semináře, workshopy, příklady dobré praxe, vzájemné hospitace, sdílený webový prostor apod.)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- podporovat rozvoj kompetencí dětí/žáků i **mimoškolně** (skauting, kroužky DDM, dobrovolní hasiči, ZUŠ aj.)
- podporovat **zájem rodičů** o mimoškolní aktivity dětí
- podporovat vznik a pestrost **nabídky** zájmového a neformálního vzdělávání
- využít potenciálu **mimoškolního a zájmového/neformálního vzdělávání** a rozšiřování jejich spolupráce se školami
- vytvářet podmínky pro **systémovou spolupráci** a intenzivní **kommunikaci** mezi aktéry vzdělávání
- motivovat žáky k využívání pestré nabídky mimoškolních aktivit
- podpora **spolupráce škol, zřizovatele** a dalších **institucí**, propojování aktivit kmenové MŠ a ZŠ, spolupráce mezi venkovskými a městskými školami
- využití **leaderů, síťování** aktivních pedagogů, komunity pedagogů v regionu
- podporovat vhodné **doplňování vzdělávání**
- rozšíření **odloučených** pracovišť
- využívání nabídky i z **okolních (nemístních)** organizací

2.12 Povědomí o regionu, uplatnitelnost na trhu práce, kariérní rozhodování aneb vývoj a vazba začíná již na ZŠ

V území Hořicka je potřebou prohloubit stávající spolupráci se středními školami i organizacemi v území, pro podporu kariérního rozhodování žáků, společně se systematickým kariérovým poradenstvím na školách. Vhodnými formami pro zviditelnění technických oborů jsou projektové dny ve školách, besedy s úspěšnými absolventy, exkurze atd. U dětí a žáků je třeba posilovat povědomí a zájem o region Hořicka, který se pyšní dlouholetou řemeslnou, kulturní a historickou tradicí.

Problémové oblasti:

- 1) Vlázná **spolupráce** se **středními školami** a dalšími organizacemi v regionu
- 2) nedostatečně rozvinutý systém **kariérového poradenství** na školách
- 3) nízké povědomí dětí a žáků o **regionu**

Příčiny:

- nízký počet **exkurzí** do skutečných provozů a velká zatíženost škol - nedostatek času v rámci plnění ŠVP
- nerozvinutá **spolupráce** s organizacemi pro podporu povědomí žáků/děti o region
- dlouhodobý **celospolečenský nezájem** o učňovské obory ve srovnání s maturitními obory
- **nedostatečně proaktivní zájem** rodičů a potažmo dětí o celoživotní zájem o region – není vůbec/téměř v celé naší společnosti
- nedostatečně rozvinutý **systém kariérového poradenství** na školách a výukových aktivit vázaných na pozdější profesní život žáků
- kapacita **kariérových poradců** na školách
- **omezená a zkreslená představa** žáků (jejich okolí) o některých zaměstnáních
- **vliv rodičů** (nenechají dítě rozhodnout)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

- **dlouhodobě celospolečensky glorifikovaná potřeba a výhoda maturity ze střední (jakékoli) školy místo praktického využití šikovnosti a zájmu dětí o manuální obory, podpora jejich volby učebního oboru. Absolventi učňovských oborů na trhu práce trvale a stále ve větší míře chybí**
- nedostatek **patriotů** v regionu předávající náklonost k domovu
- nedostatek **uvědomění ZŠ**, že vývoj a vazba na budoucí povolání začíná již na ZŠ

Návrhy řešení:

- **projektové dny** – ukázky prací, řemeslníků apod.
- připomínat dlouholetou **řemeslnou, kulturní a historickou tradici** v této oblasti v ORP Hořice (kamenosochařství, strojírenství, textilní průmysl, zemědělská malovýroba, literární a umělecké vzory, kulturní spolky, síť uměleckých škol)
- prověřovat soulad nabídky **středoškolských oborů** s aktuální poptávkou
- postupně se rozvíjející **spolupráce se středními školami a především s učebními obory**
- navýšení počtu **exkurzí** do skutečných provozů a zajištění finančních prostředků na dopravu pedagogů a žáků na ně + aby si to mohly děti vyzkoušet
- **besedy** se zajímavými a úspěšnými lidmi, příběhy z praxe – budoucí uplatnění na trhu práce (porovnání poptávky z webů ÚP)
- **využít změn v ŠVP pro zařazení vyššího počtu hodin praktického vyučování v ZŠ v celém spektru tříd, podpora manuální zručnosti, poskytnutí možnosti úspěchu z vlastní práce (výrobky, rukodělné výstupy)**
- podporovat přirozený **zájem, učení a zvědavost dětí** v předškolním věku
- spolupráce **dítě-učitel-škola-rodíč**
- vytvářet žákům příležitosti a podporu pro odpovědné **kariévní rozhodování** širším uplatněním **kariérového poradenství**
- rozvoj **kariérového poradenství** na školách, spolupráce s **kariérovými poradci** v posledních ročnících ZŠ
- posilování systému **pedagogicko-psychologického poradenství** a kariérového poradenství v intencích rozvoje klíčových kompetencí žáků včetně polytechnického vzdělávání
- pomáhat žákům **poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti** v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci
- zkvalitňování výuky a vzdělávacích programů škol – zvyšování **adaptability a uplatnitelnosti absolventů** na trhu práce (včetně materiálního vybavení)
- zlepšování podmínek pro výuku **technických oborů**, zvyšování motivace žáků ke vzdělávání se v těchto oborech (včetně např. zájmových kroužků, propojení praxe v podnicích a výuky)
- možnost nových akcí s **regionální** tematikou

2.13 Stabilizované a optimalizované legislativní, právní a finanční prostředí ve školách

V území ORP Hořice prostupuje mnoha tématy problém obrovské administrativní zátěže škol. To vyžaduje systémové změny ve školství včetně stabilizaci financování vzdělávacího systému a také optimalizaci podmínek pracovníků v regionálním školství. Území se potýká s absencí suplujících učitelů, nepedagogických pozic pro to, aby mohl být věnován větší prostor vzdělávacímu procesu, nadaným dětem nebo dětem se SVP, ale také pro vyšší možností pedagogů se vzdělávat nebo přenášet dobrou praxi a zkušenosti navenek i mezi sebou. Pozitivně jsou vnímány dotační možnosti a také spolupráce s MAP.

Problémové oblasti:

- 1) **nestabilní podmínky** ve školství
- 2) podmínky **pracovníků** v regionálním školství
- 3) nestabilní **financování** vzdělávání

Příčiny:

- problémy se zajištěním **dopravy** na akce, finanční zátěž
- absence **sdílených suplujících učitelů** pro větší flexibilitu učitelů pro vzdělávání a další akce škol
- absence pozice **projektového manažera** ve školách
- obrovská **administrativní zátěž** škol, nedostatek prostoru pro vzdělávací činnost, vyhoření
- **nekoncepčnost** při řešení **financování** vzdělávacího systému
- **personální poddimenzování** škol i školských poradenských zařízení nebo nekvalitní pedagogové
- změny v **legislativě** a nestabilní **systémové** nastavení školství
- **nesoulad** práce ministerstev (MŠMT, MPSV...)
- **organizační** problémy při vzdělávání pedagogů v **malotřídních** ZŠ (nezastupitelnost – málo personálu)

Návrhy řešení:

- možnost **dotační podpory** a spolupráce s projektem **MAP**
- **pomoc zřizovatele** při zpracování a vyhodnocení veřejných zakázek
- sdílení **dobré praxe** v oblasti dotací a financování škol
- **střední článek podpory** - metodická podpora školám na daném území, poskytování aktuálních informací z oblasti školství, právní poradenství, zprostředkování komunikace mezi centrem a školami, podpora kooperace, sdílení zkušeností apod.
- podpora **stability** ve školství
- **optimalizace personálu** na školách a systém **ucelené podpory profesního rozvoje pedagogů** dle vývojových trendů ve vzdělávání
- zavedení sdílené pozice **suplujících učitelů**
- aktivní vedení škol – **strategický přístup** ke směřování školy/pedagogů

3 Souhrnný přehled problémových oblastí v ORP Hořice

ROZDÍLY MEZI JEDNOTLIVÝMI ŠKOLAMI V ÚZEMÍ

1. **Odchod dětí z venkovských MŠ** do městských ZŠ na úkor venkovských malotřídních škol
2. Někde přetrvávající absence **strategického přístupu** k rozvoji školy (Strategické plány škol)

ORGANIZAČNÍ A PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ PROVOZU ŠKOL, PROFESNÍ ROZVOJ PEDAGOGŮ A ŘEDITELŮ

3. nedostatek **podpůrných pracovních pozic** na školách – školní psycholog, speciální pedagog, sociální pedagog, koordinátor pro podporu nadání, kariérový poradce, asistent pedagoga, projektový manažer, IT technik atd.
4. **časová vytiženost** ředitelů a pedagogů na úkor vzdělávací činnosti, příliš **administrativy**
5. **zkreslené vnímání** pedagogické profese
6. **nezastupitelnost** pedagogů (např. nemocnost nebo jiné pracovní povinnosti pedagogů) – nemožnost účasti na vzdělávání, hrozba nezajištění chodu škol(k)y, hrozba nekvalitně poskytované vzdělávací činnosti, nedostatek kapacity pro nadstandardní práci s dětmi, hrozba syndromu vyhoření, stres, přesčasy
7. **nedostatečná kapacita ředitelů** pro vypracování dotačních projektů nebo strategických plánů škol

ROZVOJ INDIVIDUÁLNÍCH POTŘEB DĚTÍ (NADANÉ DĚTI, DĚTI SE SVP, INKLUZE)

8. chybějící **včasná diagnostika** k nastavení podpůrných opatření a pozdní podchycení rizik vývoje dítěte, spolu s tím je ohrožen výchovně vzdělávací proces, přetíženost PPP a absence psychologů
9. **nedostatek kvalitního personálu** pro práci s nadanými dětmi
10. **vytiženost** asistenta pedagoga s více dětmi se SVP ve třídě – není prostor pro individuální práci a jednostranný přístup k dětem s poruchami učení či chování, i k nadaným dětem
11. chybějící podmínky pro **začlenění** žáků se SVP do **mimoškolních aktivit**
12. **způsob vzdělávání** nadaných dětí a talentů obecně (slabá podpora) i dětí se SVP
13. častější **odklady** školní docházky
14. **inkluze** na školách - související problémy
15. **bariérovost** některých škol (někdy nemožnost změny)
16. **diskriminace** či šikana žáků nadaných i dětí se SVP, hrozba vzniku rizikového chování

INFRASTRUKTURA ŠKOL A FUNKČNÍ PROSTŘEDÍ ŠKOLY

17. Nedostatek prostor ve školách pro zřízení **odborných učeben** (jazykové, polytechnické, digitální, dílny...) pro rozvoj polytechniky a robotiky, jazykových schopností
18. **Zastarávání** budov/prostor škol, dlouhodobé podfinancování školní infrastruktury, ekologická neúspěšnost starých budov
19. **bariérovost** některých škol – nemožnost přístupu imobilních dětí

KVALITNÍ, BEZPEČNÁ A MODERNÍ ŠKOLA

20. Ohrožování **bezpečného prostředí školy** a výuky vlivem moderních technologií a sociálních sítí
21. Nebezpečí **moderních technologií** a **internetová bezpečnost**

BEZPEČÍ, DOBRÉ KLIMA A ATMOSFÉRA VE ŠKOLÁCH

22. hrozba **kriminality a rizikového chování** ve školách
23. **klima ve třídách** - nepořádek žáků, náznaky nesnášenlivosti a nevhodného chování ze strany spolužáků, problémy při řešení mezilidských vztahů
24. **záškoláctví, sebepoškozování**
25. špatné rodinné zázemí
26. **klima školy** – nedostatky v kvalitě interpersonálních vztahů, vazeb a sociálních procesů ve škole vč. úrovně komunikace
27. problémový **přechod** dětí na základní školy

ČTENÁŘSKÁ, MATEMATICKÁ A JAZYKOVÁ PREGRAMOTNOST A ÚSPĚCH KAŽDÉHO ŽÁKA

28. Posílit **čtenářskou** pregramotnost
29. Posílit **matematickou** pregramotnost
30. Posílit **jazykovou** pregramotnost
31. Rozvíjet osobnost dítěte po stránce **umělecké** a motivovat je k **celoživotnímu** učení

ČTENÁŘSKÁ, MATEMATICKÁ, JAZYKOVÁ GRAMOTNOST A ÚSPĚCH KAŽDÉHO ŽÁKA

32. Posílit **čtenářskou** gramotnost
33. Posílit **matematickou** gramotnost
34. Posílit **jazykovou** gramotnost a logopedii
35. Rozvíjet osobnost dítěte po stránce **umělecké** a motivovat je k **celoživotnímu** učení

ŠKOLA PRO PRAKTICKÝ ŽIVOT

36. problematický rozvoj **digitálních, přírodovědných, technických a polytechnických** znalostí a dovedností dětí a žáků
37. problematický rozvoj rozvíjení **sociální, mediální, finanční a občanské** (pre)gramotnosti
38. problematický rozvoj rozvíjení **praktických** dovedností a **fyzické zdatnosti** dětí a žáků
39. nízká manuální zručnost dětí a žáků – souvislost s dalšími poruchami
40. obava škol a pedagogů ze zapojení dětí a žáků do praktického využívání nástrojů apod. (vidí vysoké riziko úrazovosti a s tím spojené následné problémy)

SPOLUPRÁCE S RODIČI A VEŘEJNOSTÍ, KOMUNIKACE A PROPAGACE

41. nízké **zapojování** rodičů a zákonných zástupců do života školy a do procesu vzdělávání
42. špatná **spolupráce** s rodiči
43. nízká **informovanost** rodičů
44. nedostatečná **propagace** školy v širším okolí

ZÁJMOVÉ A NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI A DALŠÍMI INSTITUCEMI, KOMUNIKACE MEZI AKTÉRY VZDĚLÁVÁNÍ

45. **nedostatek časového prostoru** pro spolupráci MŠ, ZŠ a dalších aktérů ve vzdělávání, plně sdílet, inspirovat se, přenášet dobrou praxi, vyměňovat si zkušenosti
46. slabá **komunikace** mezi pedagogy, slabé sdílení dobré praxe
47. slabá **spolupráce** s odborníky v tématu klíčových kompetencí
48. nedostatečná **motivace** a **nezájem** aktérů ve vzdělávání o spolupráci

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

POVĚDOMÍ O REGIONU, UPLATNITELNOST NA TRHU PRÁCE, KARIÉRNÍ ROZHODOVÁNÍ ANEB VÝVOJ A VAZBA ZAČÍNÁ JIŽ NA ZŠ

- 49. nerozvinutá **spolupráce** se **středními školami** a dalšími organizacemi v regionu
- 50. nedostatečně rozvinutý systém **kariérového poradenství** na školách
- 51. nízké povědomí dětí a žáků o **regionu**

STABILIZOVANÉ A OPTIMALIZOVANÉ LEGISLATIVNÍ, PRÁVNÍ A FINANČNÍ PROSTŘEDÍ VE ŠKOLÁCH

- 52. **nestabilní podmínky** ve školství
- 53. podmínky **pracovníků** v regionálním školství
- 54. nestabilní **financování** vzdělávání

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY